

GERECSE BARLANGKUTATÓ és TERMÉSZETVÉDŐ EGYESÜLET

Közhasznú szervezet

Adószám: 19143190-1-11
Számlaszám: 11740009-20008244

2800 Tatabánya, Gál István ltp. 405/a
Tel.: 06-34-309-741, Fax: 06-34-309-742
e-mail: gbte@mail.datanet.hu

GBTE-33/2009.

Jelentés a Gerecse-hegység barlangjaiban a 2008. évben végzett denevérfaunisztikai kutató munkáról

Kapja: Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
(9021 Győr, Árpád u. 28-32.)
Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (1121 Budapest, Költő u. 21.)
KvVM Barlang- és Földtani Osztály (1025 Budapest, Szépvölgyi u. 162/b.)
GBTE Adattár

Tatabánya, 2009. február 15.

Kézirat

A Gerecse-hegység barlangjainak denevérfaunisztikai kutatását Egyesületünk az Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség által H-248-2/2006. számon kiadott, 2010. december 31-éig érvényes kutatási engedély, illetve több barlang (pl. Lengyel-barlang, Lengyel-szakadék, Nyári-barlang, stb.) esetében az adott barlangra érvényes kutatási engedély alapján folytatja. A hosszú távú kutatási program célja a Gerecse-hegység területén lévő barlangokban és egyéb földfelszín alatti objektumokban előforduló denevér-állomány alaposabb megismerése és védelme. Ezen belül:

- a denevérek faji összetételének és állomány nagyságának felmérése,
- a téli és nyári szálláshelyek valamint a tavaszi és őszi váltószállások behatárolása,
- a helyi és nagyobb távolságú vándorlások vizsgálata, a szálláshely-összefüggések kimutatása,
- a denevéreket és élőhelyeiket veszélyeztető tényezők feltárása, a megfelelő védelem biztosítása, illetve az erre vonatkozó javaslatok kidolgozása.

Terveink szerint a kiemelt jelentőségű barlangi és egyéb földalatti szálláshelyeket (pl. Pisznice-barlang, Keselő-hegyi II. triászbanya tárója, stb.) havonként, a további ismert barlangi szálláshelyeket (kb. 40 barlang és mesterséges üreg) évszakonként és 100-150 potenciálisan "denevéres" barlangot legalább egy téli és egy nyári alkalommal ellenőrizzük. A denevéres adatfelvételek mellett több barlangban (pl. Lengyel-barlang, Pisznice-barlang, Veres-hegyi-barlang, stb.) rendszeres klimatológiai adatfelvételt is végzünk, vizsgálva a barlangok – mint denevér-élőhelyek – általános és speciális viszonyait, egyben a denevérek barlangi tartózkodásának körülményeit, élőhely-igényeit.

A Gerecse-hegység területén a 2008-ban felkeresett 129 objektum (121 barlang és 8 bányavárat) közül összesen 35-ben (30 barlangban és 5 bányaváratban), az összes vizsgált objektum 27,1 %-ában tapasztaltunk denevérlakottságot. Az 509 ellenőrzés közül 116 volt pozitív, ez az összes számlálás 22,8 %-a. Ezek az adatok –kis mértékű pozitív irányú eltéréssel – összhangban állnak az előző évek tapasztalataival, egyben megfelelő pontossággal tükrözik a valós állapotot, mivel a tudottan denevéres barlangok pozitív hatását az alkalmi szálláshelyek esetlegessége ellensúlyozza.

A barlangok és bányaváratok 2008. évi ellenőrzése során az alábbi 13 denevérfajt regisztráltuk:

kis patkósdenevér (*Rhinolophus hipposideros*)
nagy patkósdenevér (*Rhinolophus ferrumequinum*)
kereknyergű patkósdenevér (*Rhinolophus euryale*)
vízi denevér (*Myotis daubentonii*)
Brandt-denevér (*Myotis brandtii*)
csonkafülű denevér (*Myotis emarginatus*)
horgasszőrű denevér (*Myotis nattereri*)
nagyfülű denevér (*Myotis bechsteinii*)
közönséges denevér (*Myotis myotis*)
hegyesorrú denevér (*Myotis oxygnathus*)
közönséges késeidenevér (*Eptesicus serotinus*)
szürke hosszúfülű-denevér (*Plecotus austriacus*)
nyugati piszedenevér (*Barbastella barbastellus*)

Az ellenőrzések a téli időszakban 31 objektumban (24 %), a tavaszi időszakban 14 objektumban (10,9 %), a nyári időszakban 8 objektumban (6,2 %), az őszi időszakban 16 objektumban (12,4 %) jártak eredménnyel. Öt objektumban (3,9 %) mind a téli, mind a nyári ellenőrzéskor tartózkodott denevér.

A téli időszakban a vizsgált terület denevérlakta barlangjainak, bányavágatainak többségében mindössze néhány denevér – legelterjedtebben kis patkósdenevér és közönséges denevér – tartózkodott. A jelentősebb, legalább 10 egyedszámú telelőhelyek:

Bajnai Öreg-lyuk – 17 egyed (2008.01.27.)
Jura-zsomboly – 236 egyed (2008.12.27.)
Keselő-hegyi 2.sz. barlang – 14 egyed (2008.12.28.)
Keselő-hegyi 7.sz. barlang – 11 egyed (2008.10.25.)
Keselő-hegyi eocénbánya K-i bányavágata – 38 egyed (2008.02.24.)
Keselő-hegyi II. triászbanya tárója – 75 egyed (2008.01.08.)
Lengyel-barlang – 24 egyed (2008.02.24.)
Névtelen-nyelő – 10 egyed (2008.12.28.)
Öreg-kői 1.sz. zsomboly – 36 egyed (2008.02.23.)
Pisznice-barlang – 80 egyed (2008.01.27.)
Tűzköves-barlang – 33 egyed (2008.12.27.)
Veres-hegyi-barlang – 13 egyed (2008.02.24.)
Vértés László-barlang – 10 egyed (2008.12.28.)

A Jura-zsombolyban a 2007. évi 178 egyedes geressei telelési csúcs után 2008-ban 236 egyedes újabb rekordot regisztráltunk. Az itt telelő állományt 218 kis patkósdenevér, 1 vízi denevér és 17 közönséges denevér alkotta. A Keselő-hegyi II. triászbanya tárójában és a Pisznice-barlangban is jól érzékelhető a telelő állomány erősödése, míg a Keselő-hegyi eocénbánya K-i bányavágatában enyhe állománycsökkenés tapasztalható.

A nyári időszakban a terület barlangjai néhány kivétellel csak kis egyedszámú alkalmi denevér-szálláshelyként szolgáltak. Kiemelkedő jelentőségű a Keselő-hegyi eocénbánya K-i bányavágatában megfigyelt közönséges denevér szülőkolónia. Itt sajnos jelentős mértékű zavarás történt, mert az április 26-án még 152 egyedből álló csoport három hónapra teljesen eltűnt a vágatból. Örömteli viszont, hogy augusztus 27-éig visszatértek, ekkor a fiatalokkal együtt kb. 300 egyedüket figyeltük meg szokásos tartózkodási helyükön.

A „2008-2009. évi geressei barlangi denevérkutatási program” című programunk a 2008. július 1. – 2009. augusztus 31. közötti időszakban a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium Zöld Forrás pályázati támogatásával valósul meg.

Tatabánya, 2009. február 15.

Juhász Márton
kutatásvezető

Melléklet: A 2008-ban átvizsgált barlangok jegyzéke a számlálások időpontjának, valamint a denevérek faj- és egyedszámának feltüntetésével

GERECSE BARLANGKUTATÓ és TERMÉSZETVÉDŐ EGYESÜLET

Közhasznú szervezet

Adószám: 19143190-1-11
Számlaszám: 11740009-20008244

2800 Tatabánya, Gál István ltp. 405/a
Tel.: 06-34-309-741, Fax: 06-34-309-742
e-mail: gbte@mail.datanet.hu

GBTE-34/2009.

Jelentés a Gerecse-hegység barlangjaiban a 2008. évben végzett makroszkópikus gerinctelen faunisztikai kutató munkáról

Kapja: Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség
(9021 Győr, Árpád u. 28-32.)

Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság (1121 Budapest, Költő u. 21.)

KvVM Barlang- és Földtani Osztály (1025 Budapest, Szépvölgyi u. 162/b.)

GBTE Adattár

Tatabánya, 2009. február 15.

Kézirat

A Gerecse-hegység 10 kijelölt barlangjában a makroszkópikus gerinctelen fauna kutatását Egyesületünk az Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség által H-14388-2/2008. számon kiadott, 2009. december 31-éig érvényes kutatási engedély alapján folytatja. A kutatási program célja a kijelölt barlangokban előforduló makroszkópikus gerinctelenek fajainak azonosítása, állomány nagyságának felmérése, a faj- és a becsült egyedszám regisztrálása, valamint az élőhelyeiket veszélyeztető tényezők feltárása, a megfelelő védelem biztosítása, illetve az erre vonatkozó javaslatok kidolgozása.

A vizsgálatba bevont barlangok kijelölésénél arra törekedtünk, hogy azok különböző jellege és mérete alapján, illetve eltérő élőhely-adottságaik alapján átfogó képet kaphassunk a terület barlangjainak biológiai viszonyairól. Figyelembe vettük azt is, hogy e barlangokat egyéb kutatási célból is rendszeresen felkeressük. Mindezek alapján a kutató munkát az alábbi barlangokban végezzük:

Kat. szám	Barlang neve	Település
4663-1	Bajnai Öreg-lyuk	Bajna
4630-22	Lengyel-barlang	Tatabánya
4630-23	Lengyel-szakadék	Tatabánya
4630-24	Nyári-barlang	Tatabánya
4630-81	Megalodus-barlang	Tata
4650-1	Pisznice-barlang	Lábatlan
4650-3	Pisznicei-zsomboly	Lábatlan
4650-46	Pisznicei Alsó-barlang	Lábatlan
4630-32	Veres-hegyi-barlang	Tatabánya
4630-27	Vértess László-barlang	Vértesszőlős

Kutatási engedélyünket az Észak-dunántúli Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség 2008. november 11-én adta ki és az engedély december 15-én lett jogerős, így érdemi munkát a 2008. évben még nem tudtunk végezni, csak az elvégzendő feladatok részletes ütemezése történt meg.

A „Makroszkópikus gerinctelenek kutatása és védelme a Gerecsében” című programunk a 2009. évben a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium Zöld Forrás pályázati támogatásával valósul meg.

Tatabánya, 2009. február 15.

Juhász Márton
kutatásvezető